

**СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
ЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ В МЕДИЦИНІ**

Спеціальність: **221 «Стоматологія»**
Освітньо-професійна програма: **Стоматологія**
Код освітнього компонента в освітньо-професійній програмі: **ВК 31**
Рівень вищої освіти: **другий (магістерський)**
Форма здобуття освіти: **очна (денна)**
Рік навчання: **III**
Семестр(и): **V (осінній) або VI (весняний)**
Тип освітнього компонента: **вибірковий**
Навчальний рік: **2025–2026**

Обсяг: **3 кредити ECTS (90 год.)**
Навчальні заняття: **лекції, практичні заняття, консультації**
Підсумковий контроль: **залік**
Пререквізити: **освітні компоненти соціального, філософського та історичного профілю**

Кафедра/підрозділ: **кафедра філософії та суспільних наук**, пр. Науки, 4, корпус А, 3 поверх
Керівник освітнього компонента: **проф. Карпенко Катерина Іванівна**
email: **ki.karpenko@knu.edu.ua**

Сторінка освітнього компонента в Системі дистанційного навчання ХНМУ (Moodle):
<https://distance.knu.edu.ua/course/view.php?id=6356>

ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Вивчення дисципліни «Етичні проблеми в медицині» спрямоване на ознайомлення студентства з морально-етичними проблемами, які набули першочергового значення у зв'язку з прогресом науки, техніки і технологій, що створило певні проблемні ситуації. Студенти повинні засвоїти, що всі традиційні етичні регулятори науки й медицини потребують нового підходу, нового трактування цілої низки проблем медицини і охоплюють важливі сторони матеріального і духовного життя сучасного світу.

МЕТА КУРСУ: залучення студентів до фундаментальних моральних та естетичних цінностей, перетворення морально-етичних проблем на першочергові, що потребує формування стійких переконань, мотивів поведінки, зростання рівня відповідальності за свою діяльність та її результати. Прагнення до самовдосконалення, формування гуманістичних підходів у світі міжлюдських відносин.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

ПРН 18. Усвідомлювати та керуватися у своїй діяльності громадянськими правами, свободами та обов'язками, підвищувати загальноосвітній культурний рівень.
ПРН 19. Дотримуватися вимог етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності

ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Перелік тем лекцій (елективний - 0 год.):

Перелік тем практичних занять (20 год.):

1. Актуальні етичні проблеми медицини на сучасному етапі
2. Моральний вимір відповідальності лікаря. Етико-правова відповідальність лікаря
3. Етикет лікаря. Лікарська таємниця як морально-етична проблема сучасної медицини
4. Цінність життя людини в етико-філософському та медичному дискурсі. Евтаназія та аборт
5. Здоров'я як глобальна проблема людства. Донорство та репродуктивні технології
6. Медицина та релігія: характеристика етичних взаємовідносин. Генетичні технології в медицині
7. Морально-етичні проблеми медичного експерименту
8. Технізація медицини: етичний аспект

9. Ятрогенія. Основні форми і наслідки
10. Євгеніка та трансгуманізм в медицині.

Перелік тем самостійної роботи здобувачів вищої освіти (70 год.)

1. Етичні виклики пандемій: проблема сортування пацієнтів (тріаж) в умовах дефіциту ресурсів (на прикладі COVID-19)
2. Феномен "оборонної медицини": як страх юридичної відповідальності впливає на клінічні рішення лікаря
3. Лікарська помилка проти недбалості: моральна та юридична демаркація понять
4. Медична таємниця в епоху цифрових технологій: етика поведінки лікаря у соціальних мережах та захист електронних даних пацієнта
5. Моральний статус ембріона: порівняльний аналіз релігійних, ліберальних та консервативних поглядів
6. Асистований суїцид та активна евтаназія: аналіз законодавчого досвіду країн Бенілюксу та Швейцарії
7. Комерціалізація сурогатного материнства: допомога безплідним парам чи експлуатація жінок?
8. Етичні моделі трансплантології: презумпція згоди проти презумпції незгоди (аналіз ефективності та моральності)
9. Редагування геному людини (CRISPR/Cas9): лікування спадкових хвороб чи шлях до "дизайнерських дітей"?
10. Штучний інтелект у діагностиці: хто несе відповідальність за помилку алгоритму — розробник чи лікар?
11. Поліпрагмазія (надмірне призначення ліків) як форма ятрогенії. Психологічна ятрогенія: стигматизація пацієнтів з певними діагнозами (ВІЛ, туберкульоз, психічні розлади)
12. "Ліберальна євгеніка": етичність преімплантаційної генетичної діагностики (ПГД) для вибору статі або рис зовнішності.
13. Біохакінг та кіборгізація: де проходить межа між лікуванням (відновленням норми) та "покращенням" людини?
14. Трансгуманізм: чи має людина право на безсмертя і як це змінить сутність медицини?

Консультації: онлайн, за попередньою реєстрацією на сторінці курсу в Системі дистанційного навчання курсу.

Методи навчання: лекція, виконання індивідуальних творчих робіт, виступ із доповіддю, опрацювання джерел.

ОЦІНЮВАННЯ

Поточна навчальна діяльність (ПНД). Оцінювання успішності здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в ХНМУ (<https://knmu.edu.ua/documents/normatyvni-dokumenty-navchalnogo-proczesu/>). Оцінка за практичне чи підсумкове заняття становить від 2 до 5 балів. Подання завдань за запізненням з неповажних причин тягне за собою зниження оцінки відповідно до відсотка порушення граничних термінів виконання індивідуального завдання, яке слід перевірити упродовж 24 год. Оцінки виставляються у електронний журнал (АСУ). Незадовільні оцінки відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_vidprac_zaniat.pdf). В кінці семестру середня оцінка за семестр конвертується у багатобальну оцінку (70–120 балів) відповідно до таблиці 1 Інструкції з оцінювання (див. вище). Середнє арифметичне ПНД за обидва семестри становить загальну навчальну діяльність (ЗНД).

Індивідуальні завдання (ІЗ) оцінюються до 10 балів.

Оцінка з освітнього компонента виставляється лише здобувачам вищої освіти, яким зараховані усі підсумкові заняття та залік. Оцінка за залік становить від 120 до 200 балів.

Оскарження результатів підсумкового контролю проводиться у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_apel_kontrol.pdf).

ПОЛІТИКИ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Рекомендації щодо роботи у межах вивчення освітнього компонента: брати активну участь у всіх формах роботи на заняттях, присвячувати 1–2 год. щодня виконанню самостійної роботи та підготовці до занять, ставити запитання під час занять, відвідувати консультації, вчасно здавати завдання та виконувати усі форми контролю.

Відвідування занять. Відвідування лекцій та практичних занять є обов'язковим. При запізненні більше ніж на 5 хвилин ви можете бути не допущені до заняття. Пропущені заняття відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_vidprac_zaniat.pdf).

Академічна доброчесність. ХНМУ стоїть на позиціях нульової толерантності до проявів академічної недоброчесності. Будь-які порушення принципів академічної доброчесності тягнуть за собою відповідальність у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_ad-1.pdf).

Використання електронних гаджетів та інструментів штучного інтелекту допускається лише з дозволу викладача.

Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами. Здобувачі вищої освіти з особливими освітніми потребами мають зв'язатися з викладачем задля розробки індивідуальної освітньої траєкторії.

Час відповіді викладача: 24 години.

Технічні вимоги до роботи у межах вивчення освітнього компонента:

- доступ до комп'ютера, ноутбука, планшета чи смартфона;
- корпоративний обліковий запис Google з власним фото;
- навички роботи з Google Workspace (Google Meet, Docs, Sheets, Slides, Forms) та Moodle.

Технічна підтримка: АСУ (ev.shevtsov@knmu.edu.ua), Google (tehotdelknmu@gmail.com), Moodle (al.korol@knmu.edu.ua)

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Деонтологія в медицині: підручник (ВНЗ IV р. а.) / О.М. Ковальова, Н.А. Сафаргаліна-Корнілова, Н.М. Герасимчук. — 2-е вид., випр. Київ: ВСВ «Медицина», 2018. – 240 с. ISBN: 978-617-505-648-6
2. Дудікова Л. В. Формування професійно-етичної компетентності майбутніх лікарів у медичних університетах: теорія і практика: монографія. Вінниця: Вид-во «ТВОРИ», 2018. – 488 с.
3. Основи біоетики та біобезпеки : навчальний посібник для студентів закладів вищої медичної освіти / В. М. Бобирьов, В. М. Дворник, Т. О. Дев'яткіна та ін. - Вінниця : Нова Книга, 2020. - 243 с.
4. Сенюта І.Я. Медичне право: сучасні виклики та правові позиції. Львів: Медицина і право, 2024. — 312 с.
5. Підручник з лікарської етики. Переклад з 2-го англ. видання 2009 року за редакцією академіка АМН України, Голови Комітету з лікарської етики Всеукраїнського Лікарського Товариства (ВУЛТ) Любомира Пирога. 2016 [Electronic resource] – Access mode: https://www.wma.net/wp-content/uploads/2016/11/Medical_Ethics_Manual_Ukrainian.pdf
6. Терешкевич Г. Т. Основи біоетики та біобезпеки: підручник. Тернопіль: ТДМУ, 2018. 400 с.
7. Bioethics: Principles, Issues, and Cases. – Oxford University Press; 3 edition (July 15, 2016). – 832p.
8. The current state of bioethics education in the system of medical education in the CIS member countries: analytical review / Ed. O.I.Kubar. — SPb.: Pasteur Institute, 2010. — 68p.

Зав. кафедри філософії та
суспільних наук, проф.

К.І. Карпенко